

CONTENT ANALYSIS OF ACADEMIC STUDIES ON THE RELATIONSHIP BETWEEN EARTHQUAKES AND EDUCATION

Ayşe BİRHANLI*

*Dr. Öğretim Üyesi, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, Fen Bilgisi Öğretmenliği Programı, ayse.birhanli@inonu.edu.tr, Orcid: 0000-0003-0870-1226

Received Date: 09.03.2025

Revised Date: 10.05.2025

Accepted Date:14.05.2025

Copyright © 2025 Ayşe BİRHANLI. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

This study aims to conduct a content analysis of academic research on the relationship between earthquakes and education in Türkiye. A total of 25 academic publications published between 2010 and 2025 were systematically reviewed and thematically categorized. The findings reveal that most studies focus on the awareness levels of pre-service teachers and students, while the behavioral, pedagogical, and psychosocial dimensions of disaster education remain largely underexplored. It was identified that earthquake-related topics are addressed superficially in curricula and that pre-service teacher education lacks structured content on disaster pedagogy. Moreover, there is a significant shortage of research addressing vulnerable groups such as individuals with disabilities, migrant students, and those in rural areas. Strengthening the resilience of the education system against disasters requires interdisciplinary and inclusive approaches developed through collaboration among policymakers, educators, and researchers. By mapping current research trends, this study offers both scientific insight and practical contributions to the field of disaster education.

Keywords: Earthquake Education, Disaster Awareness, Pre-Service Teachers, Content Analysis

DEPREM VE EĞİTİM İLİŞKİSİNE DAİR AKADEMİK ÇALIŞMALARIN İÇERİK ANALİZİ

ÖZET

Bu araştırma, Türkiye’de deprem ve eğitim ilişkisini konu alan akademik çalışmaların içerik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış 25 akademik yayın sistematik olarak incelenmiş ve tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bulgular, araştırmaların büyük oranda öğretmen adayları ve öğrencilerin farkındalık düzeylerine odaklandığını; ancak afet eğitiminin davranışsal, pedagojik ve psikososyal boyutlarının yeterince ele alınmadığını ortaya koymuştur. Müfredatta afet konularının yüzeysel yer aldığı; öğretmen eğitimi programlarında afet pedagojisine ilişkin içeriklerin sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca dezavantajlı gruplar (engelliler, göçmen öğrenciler, kırsal bölgeler) üzerine yapılan çalışmaların sayıca azlığı dikkat çekmiştir. Eğitim sisteminin afetlere karşı dirençli hâle getirilmesi için politika yapıcıların, eğitimcilerin ve akademisyenlerin iş birliği içinde, disiplinlerarası ve kapsayıcı yaklaşımlar geliştirmesi gerekmektedir. Bu çalışma, alandaki araştırma eğilimlerini görünür kılarak, hem bilimsel hem de uygulamaya dönük katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Deprem Eğitimi, Afet Farkındalığı, Öğretmen Adayları, İçerik Analizi

1. GİRİŞ

Afetler, toplumların sosyal, ekonomik ve psikolojik yapılarında derin izler bırakan ve uzun vadeli etkiler doğuran olaylardır. Bu afetler arasında depremler, ani meydana gelmeleri, geniş alanları etkileyebilmeleri ve büyük yıkımlara yol açmaları nedeniyle en yıkıcı olanlardan biridir. Türkiye, aktif fay hatları üzerinde yer alan bir deprem ülkesidir ve bu gerçek, yalnızca yapılaşma ve kentsel planlama açısından değil, aynı zamanda sosyal sistemlerin bütünlüğü açısından da kritik öneme sahiptir. Bu sistemler arasında eğitim, hem bireysel gelişimi hem de toplumsal direnci şekillendiren temel bir yapı taşıdır. Dolayısıyla, depremler ile eğitim sistemi arasındaki etkileşimin derinlemesine incelenmesi, yalnızca akademik bir gereklilik değil, aynı zamanda insani bir sorumluluktur.

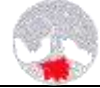
Depremler, eğitim ortamlarında fiziksel hasar, öğretmen ve öğrenci kayıpları, psikolojik travmalar, erişim sorunları ve eğitimin kesintiye uğraması gibi çok boyutlu sonuçlar doğurmaktadır (Rodgers, 2012; Aydoğanoglu, 2023). Bununla birlikte, eğitim sisteminin afetlere ne ölçüde hazır olduğu, müfredatlarda deprem eğitiminin ne derece yer aldığı, öğretmen ve öğrencilerin farkındalık düzeyleri gibi konular, afet risklerinin azaltılması açısından hayati önem taşımaktadır. Son yıllarda, özellikle 6 Şubat 2023 depremlerinin ardından bu alanda yürütülen akademik çalışmaların sayısında dikkat çekici bir artış gözlemlenmiştir (Tüzün, 2023; Duran Mavi & Tutû, 2023). Ancak bu çalışmaların sistematik bir analizinin yapılmaması, elde edilen bulguların eğitim politikalarına aktarılmasında önemli bir boşluk yaratmaktadır.

Bu bağlamda, bu çalışmanın temel amacı, deprem ve eğitim ilişkisine odaklanan akademik araştırmaların içerik analizini yaparak, bu alandaki eğilimleri, tematik yoğunlukları ve metodolojik tercihleri ortaya koymaktır. Böylece, afet eğitimi alanında yapılmış bilimsel üretimlerin ne ölçüde bütüncül, pratik ve politika üretmeye elverişli olduğunu değerlendirmek mümkün olacaktır. Ayrıca, eğitim sisteminin afetler karşısında ne kadar dirençli olduğuna dair ipuçları da elde edilecektir.

Çalışma, eğitim bilimleri, afet yönetimi ve sosyal politika disiplinlerinin kesişiminde yer almakta ve disiplinlerarası bir bakış açısıyla şekillenmektedir. Bu yönüyle hem akademik camiaya katkı sunması, hem de karar vericilere yol gösterici olması hedeflenmektedir. Afetlerin kaçınılmaz olduğu gerçeğinden hareketle, eğitimin bu tür kriz durumlarına nasıl uyum sağladığı ve bu süreci nasıl daha dirençli hale getirebileceği sorusu, yalnızca bugünü değil geleceği de şekillendirecek bir meseledir. Dolayısıyla, bu çalışma hem akademik bir çabanın ürünü olarak hem de toplumsal sorumluluğun ifadesi olarak değerlendirilmelidir.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Deprem, yer kabuğunda biriken tektonik enerjinin aniden açığa çıkmasıyla meydana gelen sismik bir doğa olayıdır. Yer kabuğundaki fay hatlarının kırılması sonucu oluşan bu sarsıntılar, kısa sürede geniş alanları etkileyerek can ve mal kayıplarına yol açabilir. Depremler, jeolojik bir gerçeklik olmakla birlikte, doğrudan insan yaşamını etkileyen sosyo-ekonomik ve kültürel sonuçlar doğurdıkları için aynı zamanda sosyal bir olay olarak da değerlendirilmelidir. Özellikle kentleşme, nüfus yoğunluğu ve yapısal dayanıklılık gibi faktörlerin etkisiyle, depremlerin yarattığı riskler toplumsal sistemlerin işleyişini sekteye uğratabilmektedir (Rodgers, 2012). Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerinde yer almakta olup, tarih boyunca birçok yıkıcı depreme tanıklık etmiştir. 17 Ağustos 1999 Gölcük ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri, yalnızca fiziksel değil, psikolojik ve sosyal düzeyde de derin izler bırakmıştır. Bu afetler, özellikle eğitim sisteminin kırılganlığını gözler önüne sermiştir. Yüzlerce okulun yıkılması, eğitime erişimin kesintiye uğraması, öğrencilerin ve öğretmenlerin travma yaşaması gibi birçok etki, deprem olgusunun eğitim alanındaki yansımalarını açıkça ortaya koymuştur (Tüzün, 2023; Duran Mavi & Tutû, 2023). Afet sonrası eğitim sisteminde yaşanan aksamalar, yalnızca geçici bir kesinti olarak değerlendirilmemelidir. Eğitim, bireylerin krizlerle baş etme becerilerinin geliştirilmesinde ve toplumun uzun vadeli iyileşme sürecinde

kritik bir rol oynar. Bu nedenle, deprem gibi afetlere karşı eğitim sistemlerinin hazır hale getirilmesi, yapıların güçlendirilmesinden çok daha fazlasını kapsar. Müfredat içeriği, öğretmen eğitimi, afet bilinci, psikososyal destek mekanizmaları ve teknolojik altyapı gibi pek çok unsur bu hazırlığın bir parçasıdır (Korkmaz, 2023; Can & Çapuk, 2024). Depremlerin eğitime etkileri yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda pedagojik, duygusal ve toplumsal boyutlarda da gözlemlenmektedir. Öğrencilerin akademik başarılarında düşüş, öğrenme motivasyonlarında azalma, öğretmenlerin mesleki doyum düzeyinde gerileme ve okul terkleri gibi sonuçlar, afetlerin eğitim alanındaki dolaylı etkileri arasında sayılabilir (Aydoğanoglu, 2023; Yalçın, 2024). Bu bağlamda, afet eğitiminin yalnızca bilgi aktarımına değil, aynı zamanda farkındalık, tutum ve davranış geliştirmeye yönelik olması gerektiği açıktır. Bu çalışmanın odaklandığı akademik literatür, deprem ile eğitim arasındaki bu çok katmanlı ilişkiyi anlamak ve çözüm önerileri geliştirmek açısından önemli bir kaynak sunmaktadır. Yapılan akademik çalışmaların içeriksel olarak hangi temalara odaklandığı, hangi yöntemleri tercih ettiği ve nasıl bir etki alanı oluşturduğu soruları, literatürün analizini gerektiren başlıca konular arasındadır. Bu nedenle, izleyen bölümlerde deprem ve eğitim ilişkisine dair literatür, üç temel alt başlık altında ele alınarak sistematik biçimde tartışılacaktır.

2.1. Depremın Eğitim Üzerindeki Etkileri

Depremler, yalnızca fiziksel yapıları değil, sosyal kurumları da derinden etkileyen çok boyutlu afetlerdir. Eğitim, bu etkilerin en yoğun hissedildiği alanlardan biridir. Okulların yıkılması ya da hasar görmesi, eğitimin kesintiye uğraması, öğrencilerin travmaya maruz kalması ve öğretmenlerin psikososyal olarak zorlanması gibi birçok sonuç, deprem sonrası dönemde eğitimin sürekliliğini ve kalitesini tehdit etmektedir (Rodgers, 2012; Özek & Sincer, 2023). Türkiye örneğinde bu durum, özellikle 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında çok daha görünür hale gelmiştir. Eğitim kurumlarının fiziki alt yapısının yetersizliği, afet sonrası kriz yönetiminin eğitime entegrasyonunda ciddi güçlükler yaratmıştır (Tüzün, 2023).

Depremlerin eğitim üzerindeki etkileri yalnızca yapısal hasarlarla sınırlı değildir. Öğrencilerde akademik başarıda düşüş, devamsızlık oranlarında artış, okul terkleri ve öğrenme motivasyonunda azalma gibi dolaylı sonuçlar da gözlemlenmektedir (Aydoğanoglu, 2023). Bu etkiler, özellikle çocukluk ve ergenlik dönemindeki bireyler için uzun vadeli travmatik sonuçlar doğurabilmekte ve bireyin hem bilişsel hem de duygusal gelişimini sekteye uğratabilmektedir. Eğitim ortamları, yalnızca bilgi aktarımının yapıldığı mekânlar değil; aynı zamanda sosyal destek, güvenlik ve toplumsal aidiyet duygusunun inşa edildiği alanlardır. Bu yönüyle okullar, afet sonrası normalleşmenin en kritik dayanak noktalarından biridir (Duran Mavi & Tutı, 2023). Öğretmenler açısından da benzer etkiler söz konusudur. Deprem sonrası görevine devam eden öğretmenler, çoğu zaman kendi travmalarını yaşarken aynı zamanda öğrencilerine destek olma sorumluluğu taşımaktadırlar. Bu durum, öğretmenlerde tükenmişlik, kaygı ve rol çatışması gibi psikolojik zorlanmalara neden olmaktadır (Çakmak, Şahin & Yılmaz, 2023). Ayrıca afet sonrası eğitim faaliyetlerinin niteliği, öğretmenlerin afet pedagojisine dair yeterlikleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, öğretmen eğitiminin afet okuryazarlığı ve psikososyal destek konularını kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılması kaçınılmaz görünmektedir (Kılıçbey, Alanoğlu & Karabatak, 2024).

Depremler, kırsal ve dezavantajlı bölgelerdeki eğitim kurumlarını daha fazla etkilemekte, var olan eğitim eşitsizliklerini derinleştirmektedir. Kırsalda yaşayan öğrenciler afet sonrası uzaktan eğitime erişimde teknik ve sosyo-ekonomik engellerle karşılaşmakta, bu durum öğrenme kayıplarını daha da artırmaktadır (Gökbulut, Yeniasir & Öznur, 2024). Ayrıca engelli bireylerin, göçmen öğrencilerin ve sosyo-ekonomik olarak kırılgan grupların afet sonrası eğitim süreçlerine entegrasyonu ayrı bir planlama ve duyarlılık gerektirmektedir.

Tüm bu etkiler dikkate alındığında, depremlerin eğitim üzerindeki etkilerinin yalnızca fiziki iyileştirme çalışmalarıyla giderilemeyeceği açıktır. Eğitim sisteminin afetler karşısında dayanıklı ve esnek bir yapıya kavuşturulması, yalnızca kriz dönemlerinde değil, kriz öncesi hazırlık süreçlerinde de bütünsel politikaların geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu bağlamda, deprem eğitimi yalnızca öğrenciler için değil, tüm eğitim paydaşları için planlanmalı; kapsayıcı, sürdürülebilir ve insan odaklı bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

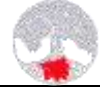
2.2. Deprem Eğitimi ve Farkındalık Çalışmaları

Afetlerin yol açtığı yıkıcı sonuçların azaltılmasında en etkili yöntemlerden biri, toplumun her kesiminde farkındalık oluşturmaya yönelik yapılan sistematik eğitim çalışmalarıdır. Deprem eğitimi, yalnızca acil durumlara müdahale etmeyi değil, aynı zamanda riskleri önceden tanıma, güvenli davranış geliştirme ve afet öncesi hazırlık yapma gibi yaşamsal becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Bu eğitim, afet yönetiminin önemli bir ayağı olarak bireyleri ve toplumu daha dirençli hale getirmektedir (Korkmaz, 2023). Özellikle okul temelli deprem eğitimi programları, çocuk yaşta farkındalık ve bilinç kazandırılması açısından kritik öneme sahiptir.

Deprem eğitimi, bireylerin yalnızca bilgi düzeyini artırmakla kalmaz; aynı zamanda tutum ve davranış değişikliğine de zemin hazırlar. Bu nedenle deprem eğitimi, bilişsel hedeflerin yanı sıra duyuşsal ve psikomotor becerileri kapsayan bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Fetihi ve Gülay (2011), altı yaş grubu çocuklara uygulanan “Deprem Farkındalık Geliştirme Programı”nın, çocuklarda afet öncesi, anı ve sonrasına ilişkin davranışsal farkındalığı anlamlı şekilde artırdığını ortaya koymuştur. Bu bulgu, erken yaşta verilen eğitimin etkinliğini gözler önüne sermektedir. Öğretmen adaylarının ve aktif öğretmenlerin afet eğitimi konusundaki bilgi düzeyleri ve algıları da eğitimin başarısı açısından belirleyici rol oynamaktadır. Bilen ve Polat (2022), öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun deprem konusunda teorik bilgiye sahip olmakla birlikte pratik uygulama ve ilk yardım konularında eksiklikler yaşadığını belirtmiştir. Benzer şekilde, Değirmenci ve Altunay (2024), öğretmen adaylarının deprem farkındalık düzeylerinin cinsiyet, yaş ve eğitim durumu gibi demografik değişkenlere göre farklılık gösterdiğini tespit etmiştir. Bu bulgular, öğretmen yetiştirme programlarının afet odaklı içeriklerle zenginleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Türkiye’de deprem eğitimi çoğunlukla Milli Eğitim Bakanlığı’nın yürüttüğü müfredat dışı etkinlikler, seminerler, tatbikatlar ve kamu spotları aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Ancak bu çalışmalar çoğu zaman süreklilikten ve derinlikten yoksun kalmakta; bireysel davranış değişikliği yaratmada yetersiz olmaktadır (Can & Çapuk, 2024).

Deprem eğitiminin, sadece bir bilgilendirme aracı olarak değil, bir yaşam becerisi kazandırma süreci olarak ele alınması gerekmektedir. Bu noktada disiplinlerarası yaklaşımlar ve toplum temelli uygulamalar ön plana çıkmaktadır. Yükseköğretimde de afet eğitimi içeriklerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Cansev Okutkan ve Gün (2023), Türkiye’deki lisansüstü tezleri inceledikleri araştırmalarında, afet eğitiminin daha çok ilköğretim düzeyine odaklandığını, yükseköğretim kurumlarında ise bu konuya sistematik bir şekilde yer verilmediğini belirtmişlerdir. Oysa öğretmen adaylarının yanı sıra mühendislik, mimarlık, sağlık ve sosyal hizmetler gibi birçok alanda öğrenim gören öğrencilerin de afet okuryazarlığına sahip olması toplumsal direnç açısından gereklidir.

Sonuç olarak, deprem eğitimi ve farkındalık çalışmaları, afet yönetiminin pasif bir bileşeni değil; aktif, yaşamla doğrudan bağlantılı ve süreklilik gerektiren bir öğrenme alanıdır. Bu eğitimin etkili olabilmesi için yalnızca bilgi temelli değil, uygulamalı, katılımcı ve psikososyal destek odaklı programlar geliştirilmelidir. Eğitim politikalarının da bu doğrultuda yeniden yapılandırılması ve afet bilincinin, bireyin yaşam kültürünün ayrılmaz bir parçası haline getirilmesi büyük önem taşımaktadır.

2.3. Deprem ve Eğitim Konulu Akademik Çalışmaların Genel Görünümü

Deprem ve eğitim ilişkisini inceleyen akademik çalışmalar, son yıllarda özellikle Türkiye'de yaşanan büyük ölçekli afetlerin ardından artış göstermiştir. Bu çalışmalar, afet sonrası eğitim ortamlarının yeniden yapılandırılmasından afet farkındalığına, öğretmen ve öğrenci tutumlarından müfredat analizlerine kadar geniş bir tematik çeşitliliğe sahiptir. Ancak bu artışa rağmen, alandaki çalışmaların derinliği, yöntemsel tutarlılığı ve politika üretmeye olan katkısı konusunda bazı sınırlılıkların olduğu da dikkat çekmektedir (Değirmençay & Cin, 2016).

Türkiye'de yapılan deprem odaklı eğitim araştırmalarının büyük bir bölümü lisansüstü tezler ve akademik dergilerde yayımlanmış makalelerden oluşmaktadır. Bu araştırmaların büyük kısmı betimsel tarama modelleriyle gerçekleştirilmiş, özellikle öğretmen adaylarının farkındalık düzeyleri ve afet bilgileri üzerinde yoğunlaşmıştır (Bilen & Polat, 2022; Tekin & Dikmenli, 2021). Nitel araştırmalara göre daha fazla sayıda yapılan bu çalışmalar, bireylerin bilgi düzeyini ortaya koymada işlevsel olsa da davranışsal değişim ve eğitim politikalarına etkisi konusunda sınırlı katkı sunmaktadır.

İçerik analizine dayalı araştırmalar, deprem temalı akademik üretimlerin eğilimlerini ortaya koymak açısından önemlidir. Gezer ve Dikmenli (2020), Türkiye'de deprem konulu lisansüstü tezlerin içerik analizini yaparak bu çalışmaların çoğunlukla fen bilimleri ve coğrafya temelli olduğunu, eğitim fakülteleri bünyesinde ise daha az sayıda araştırma yürütüldüğünü saptamıştır. Benzer şekilde Cansev Okutkan ve Gün (2023), deprem bilinci konusunda yapılan yüksek lisans ve doktora tezlerinin büyük çoğunluğunun belirli üniversitelerde ve belirli illerde yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Bu durum, akademik üretimin bölgesel dağılımında dengesizlik olduğunu ve ulusal düzeyde eşgüdüm eksikliğini işaret etmektedir.

Çalışmaların tematik dağılımı incelendiğinde; deprem farkındalığı, öğretmen ve öğrenci görüşleri, afet eğitiminin müfredata entegrasyonu ve afet sonrası eğitimin durumu öne çıkan başlıklar arasında yer almaktadır (Kıymaz et al., 2023; Yıldırım, 2024). Ancak afet sonrası psiko-eğitsel müdahaleler, engelli bireylerin afet eğitimi erişimi, göçmen çocukların afet okuryazarlığı gibi daha spesifik ve kırılgan gruplara odaklanan çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu durum, afet eğitimi alanının kapsayıcı bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ve gelecekteki araştırmalarda bu boşlukların giderilmesi gerektiğini göstermektedir.

Yöntemsel açıdan bakıldığında, çoğu çalışmada anket ve görüşme formları gibi klasik veri toplama araçları kullanılmakta; vaka analizi, eylem araştırması ve uzunlamasına çalışmalar gibi daha derinlemesine yöntemlere nadiren başvurulmaktadır (Öztürk, 2013; Duran Mavi & Tutî, 2023). Bu durum, elde edilen bulguların geçerlilik ve güvenilirlik açısından sınırlı olmasına ve uygulamaya dönük önerilerin eksik kalmasına yol açmaktadır. Ayrıca birçok çalışmada kuramsal çerçevenin yeterince açık tanımlanmamış olması, araştırmaların bilimsel derinliğini azaltmaktadır.

Sonuç olarak, deprem ve eğitim konulu akademik çalışmalar, her ne kadar niceliksel olarak artış göstermiş olsa da, alanın daha bütüncül, disiplinlerarası ve uygulamaya dönük bir şekilde ele alınmasına ihtiyaç vardır. Eğitim sisteminin afetlere karşı dayanıklılığını artırmak için yalnızca öğrenci ve öğretmen farkındalığını değil, aynı zamanda kurumsal kapasiteyi, eğitim politikalarını ve toplumsal etkileşim ağlarını da içine alan kapsamlı araştırmaların yapılması gerekmektedir. Bu bağlamda, mevcut literatür önemli bir başlangıç noktası olsa da, daha derinlemesine ve etki odaklı çalışmalarla desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Deseni

Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman analizi (document analysis) tekniğiyle yapılandırılmıştır. Doküman analizi, mevcut yazılı materyalleri sistematik bir şekilde inceleyerek bilgi üretmeyi amaçlayan, özellikle içerik odaklı çalışmalar için uygun bir yöntemdir (Yıldırım & Şimşek, 2022). Bu çalışmada deprem ve eğitim temalı akademik

literatür, belirli kriterler çerçevesinde seçilerek tematik içerik analizi yaklaşımıyla değerlendirilmiştir. Araştırma deseni, mevcut bilgi birikiminin sistematik biçimde değerlendirilmesi yoluyla yeni çıkarımlar elde etmeyi hedeflemiştir.

3.2. Veri Toplama ve Analiz Süreci

Veri toplama süreci, 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış, deprem ve eğitim ilişkisini ele alan lisansüstü tezler, hakemli makaleler, uluslararası bildiriler ve raporlar üzerinden yürütülmüştür. Kaynakların seçiminde, belirli anahtar kelimeler (“deprem eğitimi”, “afet farkındalığı”, “öğrenci-öğretmen görüşleri”, “müfredat”, “psikososyal etkiler”) kullanılarak tarama yapılmıştır. Çalışma kapsamında toplam 25 akademik yayın detaylı biçimde incelenmiştir. Veriler, tematik içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiş, her bir çalışma; konusu, yöntemi, örnekleme, veri toplama aracı ve ulaştığı sonuçlar açısından analiz edilmiştir. Değerlendirmelerde Değirmençay ve Cin (2016) ile Gezer ve Dikmenli (2020) tarafından geliştirilen içerik analiz şablonlarından yararlanılmıştır. Bu şablonlar, araştırmaların konu dağılımı, örneklem türü, yöntemsel tercihleri ve temel bulgularına göre sistematik bir kodlama yapılmasına olanak sağlamıştır.

3.3. Çalışma Seçim Kriterleri

Araştırmaya dahil edilen çalışmaların seçiminde aşağıdaki ölçütler dikkate alınmıştır:

- Deprem ve eğitim ilişkisini doğrudan konu alması,
- Bilimsel dergilerde hakem onaylı yayımlanmış makaleler, YÖK Tez Merkezi'nde yer alan tezler ya da akademik bildiriler olması.

Kapsama alınan yayınların büyük kısmı son beş yıla aittir. Bu tercih, özellikle 6 Şubat 2023 depremlerinin ardından alanda yaşanan akademik yoğunluğu daha güncel biçimde yansıtmak amacıyla yapılmıştır. Nitekim Tupper ve Karacaoğlu (2025) ile Kılınç İşleyen et al. (2025) gibi güncel çalışmalarda, afet sonrası bilgiye erişim, toplumsal dayanışma ve afet okuryazarlığı gibi kavramlar daha sık tartışılmaktadır.

4. BULGULAR

4.1. Akademik Çalışmaların Genel Özellikleri

Bu araştırmada incelenen 25 akademik çalışma, deprem ve eğitim ilişkisini farklı yönleriyle ele almış olup; konu, yöntem, örneklem ve yayın türü bakımından çeşitli eğilimler ortaya koymaktadır. Genel olarak çalışmaların çoğunun 2020 yılı sonrasında yoğunlaştığı ve özellikle 6 Şubat 2023 depremleri sonrası alana olan akademik ilginin belirgin şekilde arttığı gözlemlenmiştir (Tüzün, 2023; Özek & Sincer, 2023). Bu durum, afetlerin akademik üretim üzerindeki doğrudan etkisini göstermesi bakımından dikkat çekicidir.

İncelenen yayınların büyük bir kısmı (%68), öğretmen adaylarının, aktif öğretmenlerin veya öğrencilerin deprem farkındalığını ölçmeye yönelik betimsel tarama modelleriyle gerçekleştirilmiştir (Bilen & Polat, 2022; Tekin & Dikmenli, 2021; Değirmenci & Altunay, 2024). Deneysel desene yürütülen çalışma sayısı oldukça sınırlıdır ve genellikle erken çocukluk dönemi ya da özel gruplarla sınırlı kalmaktadır (Fetihi & Gülay, 2011).

Örneklem grupları incelendiğinde en çok tercih edilen grubun öğretmen adayları olduğu görülmektedir (%44). Bunu aktif öğretmenler (%28) ve öğrenciler (%20) takip etmektedir. Okul yöneticileri, veliler veya dezavantajlı gruplara (engelliler, göçmen öğrenciler) odaklanan çalışmalar ise oldukça az sayıdadır (Gökbulut et al., 2024; Duran Mavi & Tutu, 2023).

Yayın türü açısından değerlendirildiğinde, kaynakların %40'ı yüksek lisans tezlerinden, %36'sı ulusal hakemli dergi makalelerinden, %16'sı uluslararası dergilerde yayımlanmış çalışmalardan ve %8'i kongre bildirilerinden oluşmaktadır. Bu dağılım, akademik üretimin büyük ölçüde lisansüstü tez temelli olduğunu göstermektedir (Gezer & Dikmenli, 2020).

Çalışmalarda ele alınan başlıca temalar; deprem farkındalığı, afet eğitimi ve müfredat ilişkisi, psikososyal etkiler, okul güvenliği, afete hazırlık davranışları ve bilgi düzeyi ölçümü olarak

sınıflandırılmıştır. Ancak afet pedagojisi, travma sonrası destek, engelli bireylerin erişimi gibi konular yeterince ele alınmamıştır.

Bu genel değerlendirme, literatürde ağırlıklı olarak bireysel düzeyde bilgi ve tutuma odaklanan, ancak sistemsal, yapısal ve pedagojik bağlamları sınırlı ele alan bir araştırma eğilimini ortaya koymaktadır. Gelecekteki çalışmaların, eğitim politikaları, kurumsal kapasite, müfredat analizi ve uygulama modelleri üzerine yoğunlaşması gerekliliği açıktır.

Tablo 4.1. İncelenen Akademik Çalışmaların Genel Özellikleri

Özellik	Kategori	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yayın Türü	Yüksek Lisans Tezi	10	40
	Ulusal Hakemli Makale	9	36
	Uluslararası Dergi Makalesi	4	16
	Bildiri / Rapor	2	8
Araştırma Yöntemi	Betimsel Tarama	17	68
	Nitel Görüşme / Belgesel Tarama	5	20
	Deneysel Uygulama	3	12
Örneklem Grubu	Öğretmen Adayları	11	44
	Öğretmenler	7	28
	Öğrenciler	5	20
	Diğer (idareci, veli, dezavantlı gruplar)	2	8
Tematik Yoğunluk	Farkındalık & Bilgi Düzeyi	18	-
	Müfredat / Eğitim Politikası	6	-
	Psikososyal Etkiler	4	-
	Engelli / Göçmen Gruplar	1	-

4.2. Tematik İçerik Analizi Sonuçları

İçerik analizine tabi tutulan akademik çalışmalar, tematik olarak beş ana başlık altında toplanmıştır: (1) farkındalık ve bilgi düzeyi, (2) müfredat ve eğitim politikaları, (3) psikososyal etkiler, (4) afet eğitimi uygulamaları, ve (5) kırılgan gruplara yönelik çalışmalar. Bu tematik yapı, hem araştırma eğilimlerinin hem de alandaki boşlukların görünür hale getirilmesini sağlamaktadır.

Farkındalık ve bilgi düzeyi teması, en fazla çalışmanın yoğunlaştığı alandır. Özellikle öğretmen adayları ve öğrencilerin deprem konusundaki bilgi birikimi, doğru davranış geliştirme düzeyi

ve afet bilincine sahip olma durumları bu gruptaki araştırmaların odak noktasıdır (Bilen & Polat, 2022; Değirmenci & Altunay, 2024; Tekin & Dikmenli, 2021).

Bu çalışmalarda, katılımcıların temel bilgilere sahip oldukları ancak uygulama ve davranış boyutlarında eksiklik yaşadıkları saptanmıştır. Yani bilgi düzeyinin yüksek olması, hazırlıklı olduğu anlamına gelmemektedir.

Müfredat ve eğitim politikalarına ilişkin çalışmalar, daha sınırlı sayıdadır. Can ve Çapuk (2024), örgün eğitim programlarında afet konularının yer alış biçimini analiz ederek, bu konuların genellikle yüzeysel işlendiğini ve disiplinler arası bütünlükten yoksun olduğunu vurgulamışlardır. Benzer şekilde, Kıymaz ve arkadaşları (2023), ders kitaplarında deprem hazırlığına ilişkin içeriklerin çoğunlukla bilgi aktarımına dayalı olduğunu ve öğrencide kalıcı davranış geliştirmeyi hedeflemediğini ortaya koymuştur.

Psikososyal etkiler teması altında değerlendirilen çalışmalar, genellikle deprem sonrası travma, kaygı düzeyi ve baş etme stratejilerine odaklanmaktadır. Yalçın (2024), üniversite öğrencilerinin depremle baş etme stratejilerini inceleyerek, sosyal destek sistemlerinin önemine dikkat çekmiştir. Öztürk (2013) ise sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimlerinin pedagojik yaklaşımlarını nasıl etkilediğini analiz etmiş ve duygusal farkındalığın eğitmeni rolünü nasıl biçimlendirdiğini göstermiştir.

Afet eğitimi uygulamalarını içeren sınırlı sayıda çalışmada ise deprem tatbikatları, eğitim seminerleri ve farkındalık programlarının etkileri incelenmiştir. Fetihi ve Gülay (2011), okul öncesi dönemde uyguladıkları Deprem Farkındalık Geliştirme Programı'nın çocukların afet anında nasıl davranışları gerektiğini kavramalarında etkili olduğunu ortaya koymuştur. Ancak bu tür uygulamaların çoğunlukla geçici ve proje bazlı olması, sürekliliğin sağlanamamasına neden olmaktadır.

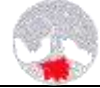
Son olarak, kırılgan gruplara yönelik çalışmalar alanında belirgin bir eksiklik söz konusudur. Gökbulut, Yeniasir ve Öznur (2024), 6 Şubat depremlerini yaşamış öğretmen adaylarının afet eğitimi konusundaki görüşlerini ele almış, bu bireylerin travma sonrası dayanıklılıklarının eğitime bakışlarını etkilediğini ortaya koymuştur. Ancak engelli bireyler, göçmen çocuklar, kırsalda yaşayanlar gibi daha özgün gruplara odaklanan kapsamlı çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu tematik analiz, mevcut literatürün ağırlıklı olarak bireysel farkındalık üzerine odaklandığını; ancak sistemik yaklaşımlar, uygulama boyutları ve kapsayıcılık açısından gelişmeye açık olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle afet eğitiminin bir vatandaşlık hakkı olarak görülmesi ve kırılgan grupların merkeze alınması, bu alandaki araştırma gündeminin evrilmesi gereken yönleri olarak öne çıkmaktadır (Tupper & Karacaoğlu, 2025).

5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 TARTIŞMA

Bu araştırmada ulaşılan bulgular, Türkiye'de deprem ve eğitim ilişkisine yönelik akademik çalışmaların büyük ölçüde farkındalık, bilgi düzeyi ve bireysel tutumlar etrafında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Bu eğilim, literatürde daha önce yapılmış içerik analizleriyle büyük ölçüde örtüşmektedir. Örneğin, Değirmençay ve Cin (2016), Türkiye'deki deprem eğitimi araştırmalarının çoğunun betimsel düzeyde kaldığını, davranışsal dönüşüm ya da uygulama etkisine ilişkin yeterli veri sunmadığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, Gezer ve Dikmenli (2020) de lisansüstü tezlerde konuların tekrara düştüğünü ve araştırma çeşitliliğinin sınırlı olduğunu vurgulamıştır.

Bu çalışmada da farkındalık teması en yoğun işlenen konu olarak ön plana çıkmıştır. Bilen ve Polat (2022), öğretmen adaylarının deprem konusunda temel bilgiye sahip olduklarını; ancak bu bilgilerin kalıcı davranışlara dönüşmediğini belirtmiştir. Tekin ve Dikmenli (2021) de benzer şekilde afet bilinci ile davranışsal hazırlık arasında kopukluk olduğunu vurgulamıştır.

Bu bulgular, Değirmenci ve Altunay'ın (2024) öğretmen adaylarının demografik özelliklerine göre değişen farkındalık düzeylerini incelediği çalışmayla da örtüşmektedir.

Çalışmada öne çıkan bir diğer bulgu, müfredat düzeyinde afet eğitiminin bütüncül bir yapıdan yoksun olmasıdır. Bu sonuç, Can ve Çapuk'un (2024) örgün eğitim programlarını inceledikleri çalışmayla doğrudan paralellik göstermektedir. Yine Kıymaz et al. (2023), Türkçe ders kitaplarında deprem temalarının yüzeysel yer aldığını ve öğrenci davranışına etki edecek derinlikte işlenmediğini ifade etmiştir.

Özellikle afet sonrası döneme ilişkin psikososyal etkiler üzerine yapılan sınırlı sayıdaki çalışmalar, bu alanın literatürdeki eksikliğine işaret etmektedir. Öztürk (2013), sınıf öğretmeni adaylarının deprem deneyimlerinin mesleki yeterlikleri üzerindeki etkilerini incelerken, eğitimin yalnızca bilişsel değil, duyuşsal yönlerini de dikkate alması gerektiğini vurgulamıştır. Benzer şekilde Yalçın (2024), üniversite öğrencilerinin deprem stresine karşı kullandıkları baş etme stratejilerinde sosyal desteğin önemini vurgulamıştır. Bu bulgular, afet sonrası eğitimin sadece “yeniden başlama” süreci değil, aynı zamanda “iyileşme” süreci olması gerektiğini göstermektedir.

Kapsayıcılık açısından bakıldığında, çalışmada saptanan eksiklikler literatürde de mevcuttur. Gökbulut, Yeniasir ve Öznur (2024), depremi bizzat yaşamış öğretmen adaylarının afet eğitimine bakış açılarında empatik duyarlılığın arttığını; ancak afet deneyimi yaşamayan gruplarda bunun sınırlı kaldığını göstermiştir. Kılınç İşleyen et al. (2025), toplumdaki afet hazırlığı düzeyinin afet okuryazarlığı ile anlamlı bir ilişkisi olduğunu saptamış; eğitim seviyesinin arttıkça bilinç düzeyinin de yükseldiğini belirtmiştir. Bu da eğitimdeki fırsat eşitsizliklerinin, afetlere hazırlık açısından ne denli belirleyici olduğunu ortaya koymaktadır.

Bulgular, aynı zamanda afet eğitime yönelik kamu politikalarının ve sistematik yaklaşımların yetersizliğine işaret etmektedir. Tüzün (2023), afet dönemlerinde eğitimde yaşanan eşitsizliklerin daha da derinleştiğini ve mevcut sistemin kırılgan yapısını ortaya çıkardığını belirtmiştir. Duran Mavi ve Tutü (2023) ise okul yöneticilerinin afet sonrası yönetim süreçlerinde yeterli destek almadıklarını ve merkezi politikalarda belirsizlik yaşandığını ifade etmiştir.

Diğer yandan, literatürde afet eğitimi yalnızca güvenlik bağlamında değil, vatandaşlık eğitiminin bir parçası olarak ele alan çalışmalara da rastlanmaktadır. Tupper ve Karacaoğlu (2025), afet okuryazarlığını demokratik vatandaşlıkla ilişkilendirerek, bireylerin kriz dönemlerinde bilgiye erişim ve sosyal dayanışma becerilerinin eğitimle geliştirilebileceğini savunmuşlardır. Korkmaz (2023) da benzer şekilde, dünya genelindeki afet eğitimi yaklaşımlarının, katılımcı, topluma entegre ve çok aktörlü yapılar üzerinden ilerlediğini ortaya koymuştur. Bu küresel yaklaşımın, Türkiye'deki uygulamalarla karşılaştırıldığında daha gelişkin ve sürdürülebilir olduğu gözlemlenmiştir.

5.2. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye'de deprem ve eğitim ilişkisine dair akademik çalışmaların içerik analizi yoluyla incelenmesini amaçlamış, böylece alandaki araştırma eğilimleri, tematik yoğunluklar, yöntemsel yaklaşımlar ve bilimsel boşluklar ortaya konmuştur. Araştırma kapsamında 2010–2025 yılları arasında yayımlanmış 25 nitelikli akademik yayın sistematik olarak analiz edilmiştir. İncelenen çalışmalar, afet eğitimi alanındaki bilimsel üretimin belirli temalarda yoğunlaştığını, ancak kapsamlı, disiplinlerarası ve uygulamaya dönük yaklaşımların yeterince gelişmediğini göstermektedir.

Bulgular, Türkiye'de afet eğitiminin hâlâ büyük ölçüde bireysel farkındalığı ve bilgi düzeyini artırmaya yönelik betimsel çalışmalarla sınırlı kaldığını ortaya koymuştur. Öğretmen adaylarının ve öğrencilerin deprem konusunda temel bilgiye sahip oldukları, ancak bu bilginin davranışa dönüşmesinde yetersizliklerin olduğu vurgulanmıştır (Bilen & Polat, 2022; Değirmenci & Altunay, 2024). Bu durum, afet eğitiminde sadece bilgi aktarmaya değil,

davranışsal, duyuşsal ve psikomotor hedeflere de odaklanması gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca eğitim içeriklerinin çoğunlukla teorik ve yüzeysel kaldığı, müfredatta afet konularının disiplinler arası bütünlükten uzak işlendiği de belirlenmiştir (Can & Çapuk, 2024; Kıymaz et al., 2023).

Çalışmaların önemli bir bölümü öğretmen adayları üzerine odaklanmış olup, afet deneyimi yaşamış bireylerin afet eğitimine daha duyarlı ve empatik yaklaştığı saptanmıştır (Gökbulut et al., 2024). Ancak aktif öğretmenler, okul yöneticileri, engelli bireyler, göçmen öğrenciler ve kırsal bölgelerde yaşayan çocuklar gibi kırılgan gruplara yönelik araştırmalar oldukça sınırlıdır. Bu eksiklik, afet eğitiminin kapsayıcı bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini ve sosyal adalet temelli bir perspektifle yeniden yapılandırılması zorunluluğunu gündeme getirmektedir (Tupper & Karacaoğlu, 2025).

Psikososyal etkilerle ilgili çalışmaların azlığı da dikkat çekicidir. Afet sonrası travma, stres ve duygusal iyileşme süreçleri genellikle ihmal edilmekte; eğitimin yalnızca yeniden başlatılması değil, aynı zamanda bireysel ve toplumsal iyileşmeyi desteklemesi gerektiği göz ardı edilmektedir (Öztürk, 2013; Yalçın, 2024). Eğitim kurumlarının, afet sonrası sadece öğretim sağlayan değil, aynı zamanda psikososyal destek ve toplumsal rehabilitasyon işlevi gören yapılar olarak yeniden düşünülmesi gerekmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda eğitim politikalarının yeniden şekillendirilmesi gerektiği açıktır. Afet eğitimi, sadece kriz anında harekete geçilen bir alan olmamalı; planlı, sistemli ve sürekliliği olan bir eğitim politikası haline getirilmelidir. Öğretmen yetiştirme programlarına afet okuryazarlığı, kriz pedagojisi ve psiko-eğitsel destek becerileri entegre edilmeli; müfredat, disiplinler arası yaklaşımlarla zenginleştirilmelidir. Eğitim ortamlarının fiziksel dayanıklılığının artırılması kadar, yönetsel hazırlık planları, dijital öğrenme alt yapıları ve afet sonrası acil eğitim müdahale protokolleri de geliştirilmelidir (Rodgers, 2012; Özek & Sincer, 2023).

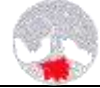
Araştırma sonuçları, Türkiye’de afet eğitiminin hâlâ merkezi, teorik ve büyük ölçüde yüzeysel bir çerçevede sürdürüldüğünü göstermektedir. Eğitim sisteminin afetlere dirençli hâle getirilmesi için yalnızca fiziksel altyapı değil, pedagojik içerik, öğretmen niteliği, toplumsal bilinç ve kurumsal koordinasyon da yapılandırılmalıdır. Bu noktada hem ulusal hem de yerel düzeyde afet eğitimi politikalarının yeniden ele alınması gerekmektedir.

Öncelikle, öğretmen yetiştirme programlarında afet okuryazarlığına ilişkin sistematik içeriklere yer verilmelidir. Altay (2008) ve Aydoğanoglu (2023), afetle ilgili konuların sınıf içi öğretim süreçlerinde genellikle sembolik olarak işlendiğini ve öğretmenlerin bu konuda yeterli donanıma sahip olmadığını belirtmiştir. Bu nedenle afet pedagojisi, öğretmen eğitiminin zorunlu bileşeni hâline getirilmelidir. Cansev Okutkan ve Gün (2023) da yükseköğretimde afet eğitimi üzerine yapılan tezlerin büyük kısmının ilköğretim odaklı olduğunu, ancak öğretmen adaylarının üst düzey afet okuryazarlığına sahip olmalarının gerektiğini ifade etmiştir.

Ayrıca eğitim politikalarının, afetleri yalnızca kriz anı olarak değil, bir öğrenme fırsatı olarak da değerlendiren bir anlayışla kurgulanması gerekmektedir. Rodgers (2012), okulların yapısal olarak depremlere karşı savunmasız olduğunu, ancak eğitim yoluyla bu kırılganlıkların önemli ölçüde azaltılabileceğini vurgulamıştır. Eğitim kurumlarının sadece güvenli yapılar değil, aynı zamanda afet sonrası toplumsal iyileşmenin merkezleri olarak düşünülmesi gerekmektedir.

Uygulamada ise özellikle afet sonrası geçici barınma alanlarında eğitimin kesintisiz devam ettirilebilmesi için mobil okul, çevrim içi öğrenme sistemleri ve psikososyal destek üniteleri gibi çok yönlü çözümler geliştirilmelidir (Özek & Sincer, 2023; Kılınç İşleyen et al., 2025). Eğitim sisteminin esnek yapılarla krizlere adaptasyon sağlayabilmesi için teknolojik, psikolojik ve yönetsel kapasitenin eşgüdüm içerisinde çalışması zorunludur.

Ayrıca afet eğitiminin, sadece çocuklara değil, ailelere, yerel yöneticilere ve sivil toplum kuruluşlarına kadar uzanan geniş katılımlı bir anlayışla yeniden yapılandırılması

gerekmektedir. Fetihi ve Gülay (2011), erken çocuklukta verilen eğitimin etkili olduğunu, ancak bu sürecin yalnızca çocuklarla sınırlı kalmaması gerektiğini vurgulamışlardır. Çakmak, Şahin ve Yılmaz (2023) ise öğretmenlerin farkındalığını artırmak için hizmet içi eğitimin yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmiştir.

Sonuç olarak, Türkiye’de afet eğitimi politikalarının yeniden yapılandırılması; yalnızca normatif belge üretimiyle değil, sahaya entegre uygulamalar, kapsayıcı yaklaşımlar ve sürekli değerlendirme mekanizmalarıyla mümkün olacaktır. Eğitim, afet karşısında yalnızca korunacak bir alan değil; aynı zamanda afetle mücadelede en etkili stratejik araçlardan biridir. Bu nedenle deprem ve eğitim ilişkisi, eğitim politikalarının merkezine yerleştirilmeli; afet eğitimi, yaşam boyu öğrenmenin temel bileşenlerinden biri olarak yapılandırılmalıdır.

Politika düzeyinde ayrıca, afet eğitiminin yalnızca öğrencileri değil; aileleri, yerel yöneticileri, sivil toplum aktörlerini ve kamu görevlilerini kapsayan yaşam boyu öğrenme ilkesiyle yaygınlaştırılması gereklidir. Bu bağlamda, toplum temelli afet eğitimi modellerinin desteklenmesi, eğitim kurumlarının afet yönetimi süreçlerine aktif katılımının sağlanması ve yerel yönetimlerle iş birliği içinde eğitim politikalarının esnek ve sürdürülebilir hale getirilmesi önerilmektedir (Korkmaz, 2023; Tüzün, 2023).

Bu çalışmanın özgün katkısı, mevcut literatürü sistematik şekilde tematik olarak analiz ederek hem bilimsel eğilimleri ortaya koyması hem de uygulamaya dönük boşlukları belirlemesidir. Ancak bu araştırma da bazı sınırlılıklar taşımaktadır. Özellikle seçilen yayınların kapsamı, tarih aralığı ve dil kriterleri bu sınırların başında gelmektedir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda vaka çalışmaları, eylem araştırmaları, disiplinler arası analizler ve uzunlamasına izleme modelleriyle daha derinlemesine incelemeler yapılması önerilmektedir.

Sonuç olarak, deprem ve eğitim ilişkisi, yalnızca bir afet yönetimi meselesi değil; aynı zamanda sosyal adalet, kapsayıcılık ve insan onuruna yakışır bir yaşam hakkı mücadelesidir. Eğitim sistemleri, krizlere karşı dayanıklı olduğu ölçüde sadece felaketlere değil, geleceğe de hazırlanmış olur. Bu nedenle afet eğitimi, Türkiye’nin yalnızca eğitim politikasında değil, toplumsal dönüşümünde de anahtar bir role sahiptir.

REFERENCES

- Altay, S. (2008). *İlköğretimde Sosyal Bilgiler Dersinde Depremle İlgili Konuların Nasıl Ele Alındığı Üzerine İnceleme*, (Yüksek Lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aydoğanoglu, E. (2023). *Impacts Of Earthquake On Education*. Politeknik International, (10), 1–12.
- Bilen, E., & Polat, M. (2022). Öğretmen Adaylarının Deprem Farkındalığına İlişkin Görüşleri. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 4(1), 155–173.
- Can, E. & Çapuk, S. (2024). Örgün Eğitim Programlarının Deprem Eğitimi Açısından İncelenmesi. *AİBÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 1599–1615.
- Cansev Okutkan, & Gün, R. Ş. (2023). Türkiye’de deprem eğitimi ve bilinci: Lisansüstü tezler üzerinden betimsel tarama. *DergiPark*.
- Çakmak, E., Şahin, C., & Yılmaz, M. (2023). Öğretmenlerin deprem farkındalığına ilişkin görüşleri. *International Academic Social Resources Journal*, 8(47), 2499–2507.
- Değirmenci, Y., & Altunay, F. (2024). Öğretmen Adaylarının Deprem Farkındalık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Türk Deprem Araştırma Dergisi*, 6(1), 161–180.
- Değirmençay, Ş. A., & Cin, M. (2016). Türkiye’deki Deprem Eğitimi Araştırmaları: Betimsel İçerik Analizi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 301-314.

- Duran Mavi, D., & Tutû, G. (2023). The reflections of earthquakes on education: Insights from school principals in Türkiye. *Sakarya University Journal of Education*, 13(4), 705–724.
- Fetihi, L., & Gülay, H. (2011). The effect of Earthquake Awareness Development Program (EADP) on 6-year-old children. *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(1), 1–15.
- Gezer, E., & Dikmenli, Y. (2020). Türkiye’de Depremle İlgili Eğitim Alanına Yönelik Lisansüstü Tez Çalışmalarının Analizi: Bir İçerik Analizi. *Ahi Bilge Eğitim Dergisi*, 1(1), 33–55.
- Gökbulut, B., Yeniasir, M. & Öznur, Ş. (2024). Knowledge and opinions on natural disasters and disaster education of pre-service teachers who survived the 6 February earthquake in Turkey. *Cadernos de Educação Tecnologia e Sociedade*, 17(se2), 147–157.
- Kılıçbey, F., Alanoğlu, M., & Karabatak, S. (2024). Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Deprem Farkındalığı Ve Deprem Bilgi Düzeyleri Arasındaki İlişki. *Eğitim Yansımaları*, 8(2), 107–118.
- Kılınç İşleyen, E., Serpen, E., Boztoprak, Z., Çinkır, Ö. N. & Çınar, E. (2025). The relationship between disaster literacy and disaster preparedness in community: After earthquake study. *Disaster Medicine and Public Health Preparedness*, 19, e51.
- Kıymaz, M. S., Ahat, O., Turan, M., Arslan, S., & Yenitürk, N. (2023). Türkçe Ders Kitaplarında Deprem Hazırlığı Üzerine Bir İnceleme. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 6(1), 16–36.
- Korkmaz, B. C. (2023). The Position And Importance Of Earthquake Education In The World. *Educatione*, 2(2), 246–261.
- Özek, B. Y., & Sincer, S. (2023). Deprem ve Eğitim: 6 Şubat Türkiye Depremleri Sonrası Eğitim Sisteminin Direncini Keşfetme. *International Eurasian Educational Research Congress bildiri kitabı*, 410–413.
- Öztürk, M. K. (2013). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Deprem Deneyimleri Üzerine Bir Araştırma. *H. U. Journal of Education*, 28(1), 308–319.
- Rodgers, J. (2012). Why Schools Are Vulnerable To Earthquakes. Earthquake Engineering Research Institute Report.
- Tekin, Ö., & Dikmenli, Y. (2021). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Afet Bilinci Algısı Ve Deprem Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 258–271.
- Tupper, J. & Karacaoğlu, Ö. C. (2025). Access to information and social solidarity in the 2023 Turkey earthquake: Disaster education as citizenship education. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, 386.
- Tüzün, I. (2023). Afet Döneminde Eğitim: 6 Şubat Depremlerinin Ardından. *Reflektif: Bilgi Üniversitesi Eğitim ve Toplumsal Dönüşüm Dergisi*, 9(2), 115–136.
- Yalçın, M. (2024). Üniversite Öğrencilerinin Depreme İlişkin Farkındalığı Ve Deprem Stresiyle Baş Etme Stratejilerinin İncelenmesi. *Afet ve Risk Dergisi*, 7(3), 624–641.
- Yıldırım, M. S. (2024). Türkiye’de Deprem Riski Azaltma Eğitiminin Okullardaki Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ve Öğretmenlerin Afet Bilinç Düzeylerinin İncelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 60, 1–24.